

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Sāpju intensitātes novērtēšana

Informatīvs materiāls vecākiem
un bērniem par sāpēm

Sāpes ir...

... nepatīkamas sajūtas un emocijas, kas saistītas ar reālu vai potenciālu audu bojājumu, vai arī tiek uztvertas kā šāds bojājums.

Sāpes ir subjektīvas sajūtas un ļoti grūti novērtēt bērniem, it īpaši mazākiem pacientiem, kuri par savām sāpēm nespēj pastāstīt vai nespēj pareizi tās novērtēt. Šādos gadījumos ir risks, ka bērns netiek atsāpināts vai arī pretsāpju terapija nav atbilstoša pamatslimībai.

Pacientam medikamenti tiek ievadīti ik pēc noteiktām stundām, līdz sasniegts sākotnējais mērķis sāpju skalā 1-3. Sāpes, lai arī tiek justas, netraucē veikt ikdienas aktivitātes.

Sāpju intensitāti var novērtēt gan pacients, gan vecāki, izmantojot sāpju skalas pēc diagrammas.

Vai pacients spēj atbildēt vai novērtēt savas sāpes?

Nē

Jāizmanto FLACC sāpju intensitātes skala (līdz 6 gadu vecumam)

Jā

Jāizmanto sāpju lineāla skala jeb sāpju seju skala

**Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca**

FLACC skala

līdz 6 gadu vecumam

Principi, nosakot sāpes pēc FLACC skalas:

- ja pacients ir nomodā – novērot bērnu 1-2 min;
- ja pacients guļ – novērot 5 min;
- apskates laikā kājas un ķermenis nav apsegts, vēro ķermeņa tonusu vai saspringumu;
- vecāki ziņo medicīnas personālam, ja novēro iepriekš nebijušas uzvedības pārmaiņas bērņā;
- vecāki ziņo medicīnas personālam, ja jau iepriekš bērnam novērotas specifiskas pazīmes pie sāpēm.

0

1

2

Seja

Sejas mīmika neliecina par sāpēm

Epizodiski sāpju grimases, neieinteresēts, nevēlas komunicēt

Novērojamas – sarauktas uzacis, stingri sakosts žoklis, drebošs zods

Kājas

Normālā pozīcijā vai atbrīvotas

Nemierīgas, saspringtas

Spārdās, kājas izstieptas, nespēj nomierināties

Aktivitāte

Guļ neitrālā pozīcijā, kustās viegli, bez sāpju pazīmēm

Grozās, lokās pa labi un kreisi, saspringts

Izliecies, saspringts, griežas – nespēj atrast miera stāvokli, pilnīgi taisns ķermenis

Raudāšana

Neraud

Kunkst, vaid, epizodiski sūdzas

Nepārtraukti raud, bļauj, elso, bez apstājas izrāda sūdzības

Labsajūta

Apmierināts, jūtas komfortabli

Nomierināms, ja runā, pieskairas vai samīļo. Viegli apjucis

Grūti nomierināms

Sāpju seju lineāls

Sāpju nav

0

Sāpju nav

Pacients jūtas komfortabli

Knapi jūtamas

1

Vieglas sāpes

Pacientam ir diskomforts, bet spēj izpildīt ikdienas aktivitātes.

Medikamenti vai papildu ierīces spēj novērst sāpes. Pacients var sadzīvot ar radušos situāciju, sāpes paliek otrajā plānā.

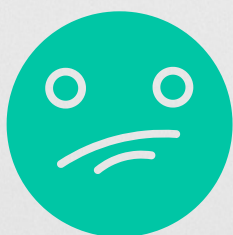

Knapi jūtamas, bet rada diskomfortu

2

Sāpes ir jūtamas, bet var paciest

3

Sāpes kļūst traucējošas

4

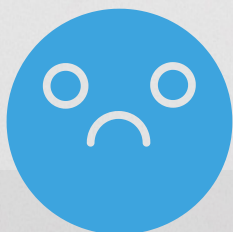
Vidēji stipras sāpes

Pacientam ir diskomforts, un tas traucē veikt ikdienas aktivitātes.

Pacients nespēj koncentrēties. Sāpes ir pirmajā plānā.

Ļoti traucējošas

5

Sāpes kļūst intensīvas

6

Sāpes ir grūti paciešamas

7

Stipras sāpes

Sāpes padara pacientu nespējīgu. Sāpes rada piespiedu stāvokli. Nespēj veikt ikdienas aktivitātes.

Sāpes ir neciešamas

8

Mokošas, nepanesamas sāpes

9

Neizsakāmas, neiedomājamas

10

Nodrošinot atsāpināšanu bērniem, var izmantot gan medikamentozos, gan nemedikamentozos paņēmienus.

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties, lai bērniem palīdzētu novērst sāpes, paaugstinot sāpju sliekšni.

Nodrošināt:

- mīļāko mūziku,
- saldumu piedāvāšanu (zīdaiņiem saharozes pilienus),
- taktilo stimulāciju – samīļošanu, masāžas, aukstuma/siltuma aplikācijas, pozicionēšanu,
- draudzīgu apkārtējo vidi – mīļāko rotaļlietu, sedziņu, fotogrāfijas, apgaismojuma pielāgošanu, trokšņu novēršanu, zīdaiņiem – «balto troksni»,
- uzmanības novēršanu – video spēles, multiplikācijas filmas, burbuļu pūšanu, dziedāšanu, pasaku lasīšanu,
- vecāki var arī izmantot iespēju pieaicināt Dr. Klaunus vai Pediatrijas spēļu speciālistu.

Bērniem atsāpināšanā var pielietot dažādus preparātus un paņēmienus:

- sīrupus,
- tabletes,
- rektālās svečītes,
- pretsāpju medikamentu inhalācijas,
- reģionālo anestēziju,
- degunā izsmidzināmus pretsāpju medikamentus,
- intravenozos medikamentus (stundu pirms intravenozā katetra ievietošanas var izmantot lidokaīnu saturošu krēmu, kas anestezē ādu).

Sāpju terapijā tiek pielietota balansēta analgēzija, lai nebūtu jālieto vienas grupas preparāti maksimālajās devās. Atsāpinot bērnus, var izmantot dažādus medikamentus un to kombinācijas, atkarībā no sāpju stipruma.

#1 Sāpju skalā 1-3 parasti pietiek ar vienu vai diviem dažādu grupu medikamentiem:

- paracetamols
- metamizols
- nesteroīdie pretiekaisuma līdzekļi

#2 Sāpju skalā 4-6 sākotnējiem medikamentiem var tikt pievienoti vājas grupas opioīdi:

- promedols
- kodeīns
- tramadols
- petidīns

#3 Sāpju skalā 7-10 pacientam tiek nozīmēts stiprie pretsāpju līdzekļi, lai efektīvi samazinātu sāpes:

- morfijs
- fentanils

Pēc opioīdu līdzekļu ievadīšanas papildus jānovēro, vai pacientam:

- nav slikta dūša, vemšana;
- nekļūst pārlietu miegains;
- nekļūst pārlietu eiforisks;
- nesaglabājas stipras sāpes.

**Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca**

**Vairāk par anestēziju un
atsāpināšanu iespējams uzzināt
www.veselapasaule.lv**

**Vesela
pasaule**